

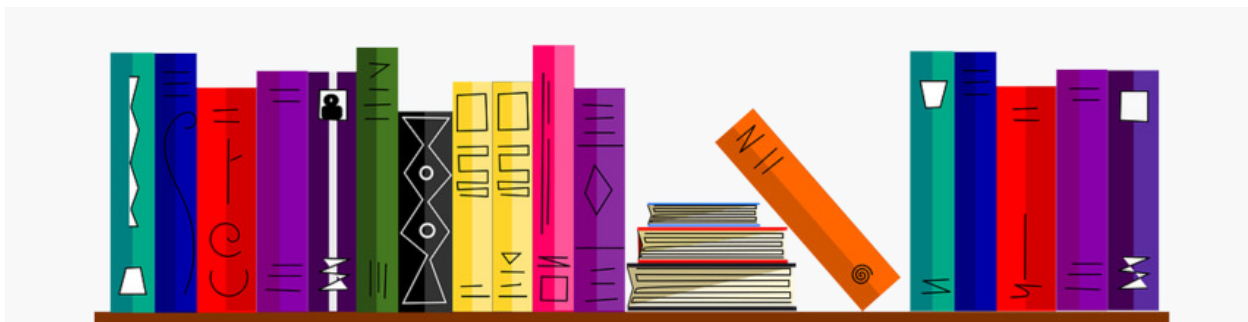
GOLDEWIJK MAAKT INDRIJK MET EEN DYSTOPISCH SURREALISTISCH VERHAAL

Voor deze recensie heb ik lang getwijfeld welk boek ik zou recenseren. Eerst had ik bedacht om *Er vloog een vliegje in de vla* door Bette Westera te recenseren. Een onderhoudende dichtbundel over voeding met frisse illustraties. Er zitten typische taalkundige grapjes in van Westera en het is informatief, alleen was ik niet helemaal enthousiast door het boek. Naast deze dichtbundel heb ik *De prins die licht gaf* door Edward van de Vendel overwogen. Een dun, zeer rijk sprookje met prachtige illustraties van Martijn van der Linden. Maar deze combinatie heb ik al wel vaker besproken. In mijn lokale boekhandel had ik *Albatros* door Yorick Goldewijk voor mij klaar laten leggen en toen ik het boek op ging halen, sprak ik de eigenaar van de boekhandel. Zij gaf aan dat ze wat twijfels had over *Albatros*: 'Films die nergens draaien vond ik fantastisch, maar dit boek. Ik weet niet zo goed wat ik van dit boek vind.' Dit intrigeerde mij en ik ben uiteraard meteen gaan lezen en ik kwam er al snel achter dat dit boek interessant genoeg is om een recensie aan te wijden. Het is daarnaast zeer geschikt om over te praten met elkaar: wat betekent het verhaal en waar gaat dit nu daadwerkelijk over?

Yorick Goldewijk won in 2022 met *Films die nergens draaien* een gouden griffel. Het boek is een enorm succes en geliefd bij velen. Het balanceert op de rand van realiteit en fantasie, het verhaal speelt zich af in onze wereld, maar er gebeuren dingen die in onze wereld niet kunnen. Het heeft een verrassend plot en is beeldend geschreven. Het kost mij bijvoorbeeld weinig moeite om de ruimte, de bioscoop en de algehele sfeer uit *Films die nergens draaien* voor de geest te halen. Diezelfde elementen zijn terug te zien in *Albatros*. Dit dystopische surrealistische verhaal kan in het rijtje gezet worden van *Quotum* van Marloes Morshuis en *De Hongerspelen* van Suzanne Collins, alleen is *Albatros* geschikt voor de iets jongere lezers vanaf twaalf jaar.

ALLES IS OPEENS ANDERS

De dertienjarige Abel wordt wakker en hij weet meteen dat er iets anders is. Zijn eerste gedachte is dat het noorden een aanslag heeft gepleegd. Het noorden en zuiden is al een tijd in oorlog met elkaar. Het is zo stil en het is al licht wanneer hij wakker wordt, wat is er aan de hand? Al snel komt Abel erachter dat iedereen in dieren lijkt te zijn veranderd. Zijn moeder is een hert, zijn vader een hond, de buurvrouw een kat, de buurman een beer en een vriendje een konijn. Hij is verbaasd dat hij zelf geen dier is en gaat op zoek naar andere mensen.

‘Ik denk dat we een of ander avontuur in gaan duiken en dat we hopelijk mensen vinden en verder weet ik niks, maar we gaan het gewoon doen.’ (p.86)

Hij vindt uiteindelijk een ander mens aan de andere kant van de rivier, aan de vijandelijke kant, in het noorden. Daar ontmoet hij Kat (Katharina), een cynisch en boos meisje van vijftien jaar. Kat en Abel lijken samen de twee enige overgebleven mensen. Grappig is dat ze beiden als mens diereennamen hebben, Kat noemt Abel namelijk ‘Marmot’. Waar Abel wat naïef lijkt en bangig, is Kat de ondernemende en felle van de twee. ‘Alles aan haar is zwart: haar haar, haar schoenen, haar broek, haar T-shirt, zelf haar ogen leken zwart. Alles aan haar was zwart, behalve haar bleke gezicht en twee piepkleine roze oorknopjes.’ (p. 89) Abel kan niet een grotere tegenstelling zijn met zijn ‘roomwitte wangetjes’, smalle schouders en magere kromme benen. (p.90)

Omdat ze allebei het idee hebben dat ze toch echt samen de laatste twee mensen zijn gaan ze samen op reis. Kat wil graag de zee zien, daarvoor moeten ze 1500 kilometer afleggen. Ze vinden een Vespa, nemen een slang mee om benzine af te tappen van auto’s en gaan onderweg. Zullen ze onderweg nog mensen tegenkomen? Of zijn ze de laatste twee die over zijn?

PERSPECTIEVEN IN OORLOGSTIJD

De roadtrip van Kat en Abel impliceert een avonturenverhaal, maar er zijn ook diepere lagen en boodschappen in het boek. De verhouding tussen de noorderlingen en de zuiderlingen lijkt verdacht veel op oorlogen en conflicten in onze wereld. Abel roept op een gegeven moment dat noorderlingen kinderen stelen, dat zij hun water vergiftigen, dat zij hun straten opblazen en dat ze hun land afpakken. Kat reageert woedend en geeft haar perspectief: “Óns land!? riep Kat uit. ‘Wij woonden hier al in de steentijd, in de oudheid! Jullie zijn hier gekomen en walsten gewoon over ons heen, alsof het de normaalste zaak van de wereld was! En wij stelen geen kinderen, jij bent gewoon zo dom dat je in die fake-news-shit trapt met je domme hoofd!’ (p.91)

Tijdens hun reis komen ze het eerst lang het dorp Strusse. Abel kent dat als het dorp waar terroristen zich schuilhielden. Dat dorp is vanuit het zuiden in een half uur helemaal weggevaagd. Abel schrikt van de puinhoop waar ze doorheen rijden. ‘Als zuiderling schaamde hij zich tegenover een noorderling.

Natuurlijk kon hij zeggen dat noorderlingen ook hún huizen opbliezen, dat er ook honderden onschuldige mensen aan hún kant waren omgekomen. Maar wat wilde hij daar dan mee zeggen? Dat het daarom geoorloofd was?’ (p.149) Abel was opgegroeid in een omgeving waar noorderlingen per definitie slecht waren en tijdens deze rit komt hij erachter dat dat het niet zo ongenueanceerd is als hij altijd heeft geloofd. Later hebben Kat en Abel een enorme discussie over Strusse. Kat confronteert Abel met Strusse en eist dat hij spijt betuigt.

‘Ik heb daar toch niets mee te maken gehad?’

‘Tuurlijk wel. Je kunt niet doen alsof het niets met jou te maken heeft, Abel. Dat mag niet. Jullie hebben er bommen op gegoooid. De zuiderlingen. Jij hoort daar ook bij.’

‘Zo werkt dat toch niet? Ik heb daar toch niks over te zeggen?’

‘Heb je er afstand van genomen? Ben je de straat opgegaan? Heb je uit het raam geroepen dat je er niet mee eens bent?’ (p.164)

Abel gaat nog in discussie dat de noorderlingen zichzelf opblazen in het zuiden en dat zij terroristen zijn. Kat legt vervolgens uit dat het een reactie is, alle hoop was vervlogen en dus gebeurde dat soort dingen.

Wat Goldewijk hier doet is beide perspectieven heel scherp neerzetten en dat leidt tot nadenken. Is dit een verwijzing naar het conflict in Gaza? Of de onrust in de wereld in het algemeen, met terroristische aanslagen?

Aan het eind van het avontuur zijn Abel en Kat het erover eens: 'Wij denken eigenlijk dat het misschien maar beter is dat de mensheid voorgoed zal verdwijnen,' zei ze al schrijvend. 'Maar we vinden het ook heel erg. Want mensen zijn misschien afschuwelijk, maar ook fantastisch.' (p.227)

WERVELENDE COMPOSITIE

Het boek bestaat uit drie delen:

- deel 1 Het einde van de wereld;
- deel 2 Zon en aarde;
- deel 3 Als je alle haat van liefde aftrekt.

Wat ik knap vind aan het verhaal is dat ik tijdens het lezen echt geen enkel idee had hoe het verhaal zou aflopen. De compositie van dit verhaal is verrassend en zit zorgvuldig in elkaar. Een fantastisch wervelend verhaal. Ik had het alleen nog krachtiger gevonden als deel 3 er niet was geweest. Wat vind ik het jammer dat Goldewijk dat nog heeft toegevoegd. Ik snap het wel, omdat het een jeugdboek is, maar toch denk ik dat het zonder ook had gekund. De ouders van Abel en Kat zijn natuurlijk ook in dieren veranderd, maar daar wordt best makkelijk overheen gestapt lijkt het. Natuurlijk is het minder interessant om met twee depressieve kinderen mee te lezen, maar de manier waarop zij omgaan met het ontbreken van familie is wel wat onrealistisch. Tegelijkertijd is het te verklaren omdat het een jeugdboek is, het uitgebreid stilstaan bij het verlies van alle familie kan wellicht wat te heftig zijn.

Mijn vaste boekverkoper wist niet zo goed wat ze ervan vond en ik snap het. Ik denk wel dat dit boek in de prijzen gaat vallen door de beeldende schrijfstijl, het vernieuwende onderwerp en de gewaagde vorm voor kinderen. Er is sprake van een zekere gelaagdheid en een spannende compositie. Alleen dat laatste deel... ik raad aan om dat niet te lezen, het eindigt echt fantastisch wanneer je stopt bij het einde van deel twee. Ik beloof je dat je het dan voldaan, met een zucht en wellicht een traan, dicht kan slaan.

LITERATUUR

Yorick Goldewijk (2025). *Albatros*. Uitgeverij Ploegsma
Voor kinderen vanaf twaalf jaar.

OVER DE AUTEUR

Boukje Bruins is hogeschooldocent taal op Hogeschool KPZ.

